

La Tora sort de sa réserve habituelle pour nous présenter cette tendre rencontre entre Jacob et Rachel et le baiser d'amour que le fils d'Isaac offre à sa bien-aimée. Tableau de Joseph Von Führich (1886).

Les lamentations de Jérémie

Le plaidoyer de Rachel

Jérémie, contemporain malheureux de la destruction du Temple, décrit dans ses Lamentations la tragédie du peuple d'Israël.

Le Midrach prendra prétexte d'un verset mentionnant la rigueur divine pour exprimer un plaidoyer de défense pour le peuple d'Israël.

Les patriarches, Moïse et Rachel, à tour de rôle, interviennent pour éveiller la clémence divine; Rachel aura gain de cause.

איכה רבה (בובר) פתיחתא כד

לא חשב אנוש (ישעי' ל"ג). ... אמר אברהם לפני הקב"ה רבונו של עולם מפני מה הגלית את בני ומסרתן ביד האומות, והרגום בכל מיתות משונות, והחרבת בית המקדש מקום שהעליתי את יצחק בני עולה לפניך, אמר לו הקב"ה לאברהם, בניך חטאו ועברו על כל התורה... ועוד אמר משה לפניו רבש"ע כתבת בתורתך ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא כב כח), והלא כבר הרגו בנים ואמותיהם כמה וכמה ואתה שותק. באותה שעה קפצה רחל אמנו לפני הקב"ה ואמרה רבש"ע גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה, ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים, והגיע זמן נשואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאד, כי נודעה לי העצה, והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי, כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאותי, ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתי לאחותי כל הסימנין שמסרתי לבעלי, כדי שיהא סבור שהיא רחל, ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת, ואני משיבתו על כל דבר ודבר, כדי שלא יכיר לקול אחותי, וגמלתי חסד עמה, ולא קנאתי בה, ולא הוצאתיה לחרפה, ומה אני שאני בשר ודם עפר ואפר לא קנאתי לצרה שלי ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה, ואתה מלך חי וקיים רחמן, מפני מה קנאת לע"ז שאין בה ממש והגלית בני, ונהרגו בחרב, ועשו אויבים בם כרצונם, מיד נתגללו רחמיו של הקב"ה ואמר בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, הה"ד כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו (ירמי' לא יד), וכתוב כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך וגו' (שם שם / ירמיהו ל"א / טו), וכתוב ויש תקוה לאחריהך נאם ה' ושבנו בנים לגבולם (שם שם / ירמיהו ל"א / טז).

Lamentations Rabba (Ed. Buber) Ouverture 34

Il (Dieu) n'a aucun égard pour les hommes (Isaïe 33, 8) : [...] Abraham déclara devant le Saint, béni soit-Il: Maître du monde pourquoi as-Tu exilé Tes enfants et les as-Tu livré aux nations où ils sont tués de toutes sortes de morts ; et as-Tu détruit le Temple, le lieu où j'ai offert en holocauste Isaac mon fils ? Le Saint, béni soit-Il, répondit : "Tes enfants ont fauté et ont transgressé la Tora... Ensuite Moïse Lui dit : "Maître du monde Tu as écrit dans Ta Tora (Lv 22, 28) "le bœuf et l'agneau, l'animal et son enfant ne seront pas égorgés le même jour", et combien d'enfants et de mères (d'Israël) ont été exécutés et Toi Tu te tais ?

A ce moment Rachel, notre mère, intervint devant le Saint, béni soit-Il, et dit : "Maître du monde, tu sais combien Jacob m'a aimé fort, et qu'il travailla chez mon père pour moi durant sept ans, et lorsque les sept ans furent achevés et que vint le temps d'épouser mon mari, mon père décida de me remplacer à mon mari par ma sœur, et ceci fut terriblement douloureux pour moi. Car il (Jacob) me demanda conseil et je donnais à mon mari un signe pour qu'il puisse me distinguer de ma sœur, afin que mon père ne puisse nous échanger. Mais après cela je me suis ravisée et j'ai retenu mon désir, et j'ai eu pitié de ma sœur pour qu'elle n'est point honte, et j'ai transmis à ma sœur les signes (de reconnaissance) que j'avais transmis à mon mari, afin qu'il pense qu'il s'agissait bien de Rachel.

Et de plus je me suis glissée sous le lit sur lequel il couchait avec ma sœur et moi je parlais et elle se taisait, et je lui répondais pour chaque parole afin qu'il ne reconnaisse pas la voix de ma sœur et j'ai agi en miséricorde envers elle et je ne l'ai pas jalouée et je ne lui ai pas fait honte. Et Toi, Tu es le roi vivant, éternel et miséricordieux, pourquoi es-Tu jaloux des idoles qui n'ont aucune consistance et as-Tu exilé mes enfants au point qu'ils sont trucidés par le glaive et livrés au bon vouloir de leurs ennemis ? Immédiatement la miséricorde du Saint, béni soit-Il, se réveilla et Il répondit : "Grâce à toi, Rachel, Je ramènerai tes enfants sur leur terre comme il est dit (Jérémie 31, 14 à 16) : Ainsi parle le Seigneur : Une voix retentit dans Rama [la ville où est enterrée Rachel], une voix plaintive, d'amers sanglots. C'est Rachel qui pleure ses enfants, qui ne veut pas se laisser consoler de ses fils perdus ! Or, dit le Seigneur, que ta voix cesse de gémir et tes yeux de pleurer, car il y aura une compensation à tes efforts, dit l'Eternel, ils reviendront du pays de l'ennemi. Oui, il y a de l'espoir pour ton avenir, dit le Seigneur : tes enfants rentreront dans leurs frontières."